

การวิจัยเพื่อพัฒนาและประเมินเครื่องมือวัดพฤติกรรม สนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกในนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น

ชญานิศ อนุสกุลโรจน์^๑ ดุจเดือน พันธมนาวิน^๒ โกศล มีคุณ^๓

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเพื่อประเมินเครื่องมือวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหายืนยันองค์ประกอบ โครงสร้าง และความตรงของแบบวัด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวนรวมทั้งสิ้น 703 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า เมื่อทำการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงสำรวจในข้อมูลชุดแรก พบว่ามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การยอมรับพฤติกรรมถูกรังแก จำนวน 4 ข้อ 2) การเมินเฉยกับสถานการณ์ที่นำไปสู่การรังแก จำนวน 4 ข้อ และ 3) การเห็นอกเห็นใจเพื่อนที่ถูกรังแก จำนวน 2 ข้อ รวมทั้งสิ้น 10 ข้อ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรนี้ได้ร้อยละ 61.646 เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยข้อมูลชุดที่สอง ปรากฏว่าโมเดลการวัดนี้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อทำการวิเคราะห์ความตรงของแบบวัดด้วยข้อมูลชุดที่สามพบว่าแบบวัดนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแบบวัดมาตรฐานด้านจิตลักษณะและพฤติกรรม ดังนั้นแบบวัดที่สร้างขึ้นนี้สามารถนำไปใช้ในการทำวิจัยและการเสริมสร้างให้นักเรียนมีพฤติกรรมการช่วยเหลือเมื่อเพื่อนถูกรังแกในอนาคต

คำสำคัญ: การรังแกกัน, การวิเคราะห์องค์ประกอบ, พฤติกรรมช่วยเหลือ

^๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อีเมล: Chayanis_n@hotmail.com

^๒ ศาสตราจารย์ประจำ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อีเมล: db719nida@yahoo.com

^๓ รองศาสตราจารย์ประจำ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา (กรุงเทพ) อีเมล: dr.kosolmeekun@gmail.com

รับบทความ: 4 มีนาคม 2565 แก้ไขบทความ: 17 สิงหาคม 2565 ตอบรับบทความ: 31 สิงหาคม 2565

Development and Validation of Bystander's Emotionally Supportive Behavior Scale in Junior High School Students

Chayanis Anusakulroj^a Duchduen Bhanthumnavin^b Kosol Meekun^c

Abstract

This study aimed at constructing and validating of emotionally supportive behavior scale of bystander to bullying in school. The objectives were to investigate the dimensions and validity of this construct. Total samples were 703 junior high school students in Bangkok. By performing exploratory factor analysis using data set 1, three dimensions were emerged from EFA with the total of 10 items. These dimensions were 1) acceptance of bullying (total of 4 items), 2) ignoring situations that lead to bullying (total of 4 items), and 3) empathy for victim (total of 2 items). These three dimensions could explain the variance of ESBBS with 61.646%. Data set 2 were employed in confirmatory factor analysis. The EFA measurement model was confirmed. By using data set 3, the newly constructed measure was validated and positively related to the standardized psychological and behavioral measures. Thus, this new scale can confidently be used in future studies and assessment in order to increase helping behaviors relating to bullying.

Keywords: Bullying, Factor Analysis, Helping Behavior

^a Master Student, School of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration, Email: Chayanis_n@hotmail.com

^b Professor, School of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration. Email: db719nida@yahoo.com

^c Assoc. Prof, College of Management, University of Phayao. E-mail: dr.kosolmeekun@gmail.com

Received: 4 March 2022 Revised: 17 August 2022 Accepted: 31 August 2022

บทนำ

ปัญหาการรังแกในเด็กวัยรุ่นนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่หลายประเทศให้ความสนใจ พฤติกรรมการข่มเหงรังแก (bullying) เป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมก้าวร้าว ซึ่งเป็นการกระทำใดๆ ในทางลบของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เกิดขึ้นโดยเจตนาต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นให้ได้รับบาดเจ็บหรือทุกข์ทรมาน ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางร่างกายหรือทางจิตใจ โดยได้กระทำหลายครั้งเป็นเวลานาน (Olweus, 1993) โดยปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่น่าวิตกกังวลต่อนักเรียนที่ไปรังแกผู้อื่นและนักเรียนที่ถูกรังแก (Laeheem, 2013) การรังแกทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนของครูเป็นไปอย่างยากลำบาก ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของนักเรียน ขาดความสงบสุขในการใช้ชีวิตในโรงเรียน สมอ่งที่เกิดอารมณ์หวาดระแวง ตื่นเต้น กังวล ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการเรียน (Tapanya, 2006)

จากผลการสำรวจล่าสุดเมื่อปีค.ศ. 2008 กว่า 40 ประเทศทั่วโลก พบว่าผู้ที่พบการรังแกมากที่สุดพบในกลุ่มเด็กนักเรียนช่วงอายุระหว่าง 11-15 ปี โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนระดับประถมปลายและมัธยมต้น พบว่ามีนักเรียนร้อยละ 40 ที่เคยถูกรังแกเดือนละ 2-3 ครั้งหรือบ่อยกว่านั้น พบในเด็กชายร้อยละ 8.60 - 45.20 และพบในเด็กผู้หญิง ร้อยละ 4.80 - 35.80 (Craig et al., 2009) สำหรับประเทศไทยนั้น Sakarinkhu & Wacharasindhu (2014) พบว่านักเรียนอายุ 12-15 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีพฤติกรรมรังแกกันถึงร้อยละ 81.7 จะเห็นได้ว่าจากงานวิจัยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่ากลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมรังแกกัน เพราะมีพฤติกรรมรังแกกันค่อนข้างสูงกว่ากลุ่มช่วงอายุอื่น

เมื่อเกิดเหตุการณ์การรังแกในโรงเรียนผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดคือเพื่อนที่โรงเรียน เมื่อมีเหตุการณ์การรังแกเกิดขึ้น เพื่อนผู้อยู่ในเหตุการณ์รังแกสามารถที่จะเป็นผู้ช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกรังแก หรือกลายเป็นผู้สนับสนุนพฤติกรรมรังแกได้เช่นกัน (Peets, Pöyhönen, Juvonen, & Salmivalli, 2015) มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน และเพื่อนร่วมชั้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการประสบกับการถูกข่มเหงรังแก หากนักเรียนได้รับการสนับสนุนในระดับต่ำก็ยังมีโอกาสตกเป็นเหยื่อของการข่มเหงรังแกมากขึ้นเท่านั้น (Rigby, 2000) สอดคล้องกับงานของ Malecki and Demaray (2003) ที่พบว่านักเรียนที่ตกเป็นเหยื่อการข่มเหงรังแกคือนักเรียนที่มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนน้อย ดังนั้นการที่นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนจึงส่งผลให้เกิดการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์การรังแก หรือตกเป็นเป้าการรังแกน้อยลง (Wang, Iannotti, & Nansel, 2009) นักเรียนที่ถูกรังแกย่อมมีความทุกข์ มีความรู้สึกไม่สบายใจ ดังนั้น หากนักเรียนที่ถูกรังแกมีแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่ดี มีเพื่อนคอยให้คำปรึกษาและพูดคุยยามเมื่อถูกรังแก นักเรียนก็จะสามารถปรับตัวกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี (Malecki & Demaray, 2003) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ที่ดีกับ

เพื่อนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจของนักเรียน การสนับสนุนด้านอารมณ์จึงมีความสำคัญและมีความเหมาะสมต่อการช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่ถูกรังแก

ในอดีตที่ผ่านมางานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่ที่ศึกษาวิจัยด้านพฤติกรรมศาสตร์ ยังไม่มีเครื่องมือวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกที่ได้มาตรฐานทางวิชาการ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด ที่สามารถนำไปใช้วิจัยในการวางแผนนโยบายหรือจัดโครงการพัฒนาได้อีกทั้งการทำวิจัยที่ประสบความสำเร็จ และมีความน่าเชื่อถือในผลวิจัยจะต้องอาศัยเครื่องมือวัดที่มีมาตรฐาน โดยต้องผ่านการสร้าง และการพิสูจน์คุณสมบัติวิธีทางวิชาการ เป็นที่ยอมรับทั้งนักวิชาการไทยและต่างประเทศ

งานวิจัยครั้งนี้จึงเป็นงานวิจัยเพื่อพัฒนาแบบวัดพฤติกรรมการสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติที่นักเรียนสามารถกระทำการสนับสนุนช่วยเหลือด้านอารมณ์แก่เพื่อนได้ ผู้วิจัยจึงจำแนกมิติออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ป้องกันก่อนถูกรังแก 2) แทรกแซงขณะมีการรังแก และ 3) บรรเทาทุกข์หลังถูกรังแก โดยจะมีการสร้างและพัฒนาแบบวัดด้วยการการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และการหาค่าความเที่ยงตรงสำหรับแบบวัดที่เป็นมาตรฐานกับแบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ (Convergent Validity)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาคุณภาพรายข้อของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อแสวงหาองค์ประกอบของแบบ พฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อทำการยืนยันองค์ประกอบของพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
4. เพื่อศึกษาทำการศึกษาความตรงของแบบวัดระหว่างแบบวัดที่เป็นมาตรฐาน และแบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่

ทบทวนวรรณกรรม

การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในส่วนนี้ เป็นการประมวลแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก: ความหมาย และวิธีวัด

เมื่อเกิดเหตุการณ์การรังแก ผู้อยู่ในเหตุการณ์เป็นตัวแทนกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในวงจรการข่มเหงรังแก แม้ว่าเหตุการณ์การข่มเหงรังแกจะปรากฏขึ้นต่อหน้านักเรียน แต่การกระทำพฤติกรรมล้วนแตกต่างกันออกไป ผู้อยู่ในเหตุการณ์อาจเข้าร่วมในการข่มเหงรังแก อาจพยายามที่จะหยุดยั้งการข่มเหงรังแก หรืออาจเป็นผู้เข้าไปช่วยเหลือผู้ถูกข่มเหงรังแก (Heinrichs, 2003) โดยเมื่อพิจารณาจากบทบาทของผู้อยู่ในเหตุการณ์ของ Salmivalli et al., (1996) ผู้วิจัยจึงให้ความหมายผู้อยู่ในเหตุการณ์ (Bystander) หมายถึง กลุ่มเพื่อนที่อยู่ในเหตุการณ์การรังแก ที่ไม่ใช่ทั้งผู้รังแก (Bully) และผู้ถูกรังแก (Victim) โดยผู้วิจัยแบ่งผู้อยู่ในเหตุการณ์ออกเป็น 3 กลุ่มหลัก คือ 1) ผู้สนับสนุนส่งเสริมการรังแก (Pro-Bully) คือ นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้รังแก แต่สนับสนุนพฤติกรรมการรังแก เช่น การเข้าร่วมรังแก หรือส่งเสียงเชียร์ หัวเราะ เป็นต้น 2) ผู้ป้องกันและช่วยเหลือ (Active Bystander) คือ นักเรียนที่ทำการปกป้องช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกรังแก 3) ผู้เฉยเมย (Passive Bystander) คือ นักเรียนที่เลือกที่จะอยู่เฉยๆ ทำเป็นไม่สนใจ หรือถอยห่างจากเหตุการณ์การรังแก เป็นต้น โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่บทบาทของเพื่อนที่จะกระทำการป้องกันและช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกรังแก (Active Bystander)

เมื่อมีการข่มเหงรังแกในโรงเรียน บุคคลที่นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลืออย่างเป็นแหล่งสนับสนุนที่มีในโรงเรียนอย่างครู และกลุ่มเพื่อน มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ตกเป็นเหยื่อการข่มเหงรังแกคือนักเรียนที่มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนน้อย (Malecki & Demaray, 2003) สอดคล้องกับ Wang et al. (2009) ที่รายงานว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างจำนวนเพื่อนที่มี และผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการข่มเหงรังแก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการรวมตัวทางสังคมอาจทำให้ได้รับความคุ้มครองจากการตกเป็นเป้าหมายในการข่มเหงรังแก นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยว่าการสนับสนุนทางสังคมอาจส่งผลต่อผลลัพธ์ของการตกเป็นเหยื่อการข่มเหงรังแกของเพื่อนในรูปแบบต่างๆ 1) ป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์การกลั่นแกล้ง (เช่น นักเรียนที่มีเพื่อนจะตกเป็นเป้าของการกลั่นแกล้งน้อยลง (Wang et al., 2009) 2) ส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพจิตของผู้ถูกรังแก (เช่น การเข้าถึงเครือข่ายสนับสนุนของผู้คนนั้นสัมพันธ์กับผลลัพธ์ที่ดีกว่า (Cohen & Wills, 1985) และ 3) มีผลทางอ้อมต่อสุขภาพจิต ระหว่างและหลังเหตุการณ์การกลั่นแกล้ง (เช่น ผู้สนับสนุนสามารถช่วยได้คนอื่นรับมือกับสถานการณ์ที่ตึงเครียด (Cohen & Wills, 1985) โดย Cobb (1976) กล่าวถึงความหมายในเชิงผลที่เกิดจากการได้รับประสบการณ์ว่าการสนับสนุนทางสังคมจะส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ที่ได้รับใน 3 ด้าน คือ 1) รู้สึกว่าตนเองถูกรักและถูกห่วงใย 2) รู้สึกภาคภูมิใจและรู้สึกว่าตนมีคุณค่า และ 3) รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

ทางด้านนักวิชาการไทย ดุจเดือน พันธุมนาวิน (Bhanthumnavin, 2000, pp. 157-160) ได้รวบรวมและสรุปนิยามของพฤติกรรมสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคนใน

สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยผู้ที่ให้การสนับสนุนทางสังคมจะทำการสนับสนุน 3 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เช่น การแสดงความเป็นห่วงเป็นใย เห็นใจ แสดงความรัก การยอมรับ เป็นต้น 2) การสนับสนุนด้านข้อมูล (Informational Support) เช่น การให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ข้อมูลย้อนกลับ การให้รางวัล-ลงโทษ การกล่าวติชม เป็นต้น และ 3) การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งทรัพยากร งบประมาณ และแรงงาน (Material Support) เช่น บริการ เงิน สิ่งของ เครื่องมือที่จำเป็น แก่บุคคลเป้าหมายในการกระทำให้สิ่งหนึ่งให้สำเร็จ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและเพื่อนนั้นเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ระยะยาว มีการรู้จักกัน และคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจของนักเรียน เมื่อนักเรียนเผชิญกับปัญหาชีวิต หากมีแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่ดี เพื่อนมีการแสดงความรัก ความเป็นห่วงเป็นใย เห็นใจ การยอมรับ ความเชื่อใจ และมีพฤติกรรมซึ่งแสดงถึงความเข้าอกเข้าใจ ความเอาใจใส่ การมีความเข้าใจในอารมณ์ของผู้อื่น แบ่งปันอารมณ์ความรู้สึกร่วมกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ (Emotional Support)

จากการประมวลเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก หมายถึง การแสดงความเป็นห่วงเป็นใย การแสดงความเห็นใจ การเอาใจใส่ การสนับสนุนทางอารมณ์จากเพื่อนที่นักเรียนไว้วางใจ ความเอาใจใส่ คอยสังเกตความผิดปกติในห้องเรียนก็ย่อมที่จะช่วยป้องกันการรังแกที่จะเกิดขึ้นได้ โดยพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก จำแนกมิติเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ป้องกันก่อนถูกรังแก คือ การเอาใจใส่เพื่อน คอยสังเกตสถานการณ์ที่อาจนำเพื่อนไปสู่เหตุการณ์ข่มเหงรังแก และทำการป้องกันไม่ให้เหตุการณ์ข่มเหงรังแกเกิดขึ้น เช่น ฉันทแสดงให้เพื่อนเห็นว่า เมื่อพวกเขาอาจจะถูกข่มเหงรังแกพวกเขาสามารถพึ่งพาฉันได้ ฉันมักไปไต่ถามเพื่อนในห้องเมื่อรับรู้ได้ว่ามีความผิดปกติเกิดขึ้นก่อนเพื่อนบางคนจะโดนรังแก 2) แทรกแซงขณะมีการรังแก คือ เมื่อเหตุการณ์ข่มเหงรังแกเกิดขึ้นแล้ว เข้าไปยับยั้ง แทรกแซงไม่ให้เหตุการณ์บานปลาย เช่น เมื่อพบเห็นเพื่อนรังแกกัน ฉันมักเข้าไปพูดคุยให้เพื่อนทั้งสองฝ่ายระงับอารมณ์ไม่ตอบโต้กัน และ 3) บรรเทาทุกข์หลังถูกรังแก คือ การให้กำลังใจ ปลอบโยน และรับฟังเพื่อน หลังจากเพื่อนโดนข่มเหงรังแก เช่น ฉันปลอบโยนเพื่อนหลังจากพวกเขาโดนข่มเหงรังแก ฉันยินดีรับฟังความรู้สึกจากการที่เพื่อนโดนข่มเหงรังแก เป็นต้น

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงเป็นการวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก โดยจำแนกมิติออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ป้องกันก่อนถูกรังแก 2) แทรกแซงขณะมีการรังแก และ 3) บรรเทาทุกข์หลังถูกรังแก เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 31 ข้อ แต่ละข้อมีมาตราประเมินค่า 6 ระดับ คือ จาก จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย

การวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่มีไว้เพื่อการแสวงหามิติหรือโครงสร้างของลักษณะหนึ่งๆ โดยทั่วไปแล้ว Factor Analysis แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดย EFA เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่ทำเป็นขั้นแรก เพื่อสำรวจว่าคำตอบจากแบบวัดชุดหนึ่ง ว่าการรวมกลุ่มของข้อคำถามถูกจัดเป็นองค์ประกอบได้กี่องค์ประกอบ โดยข้อที่อยู่ในองค์ประกอบที่มีความสำคัญน้อย หรือไม่เข้าองค์ประกอบใดๆ ก็จะถูกตัดออกจากแบบวัดนั้นในภายหลัง ทำให้นักวิจัยสามารถ ทราบแบบแผน โครงสร้างตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของแบบวัดนั้น มีการตัดตอนความยาวของแบบวัดลงได้อย่างมีหลักฐาน ส่วนวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) จะใช้หลังจากพบองค์ประกอบสำคัญด้วยวิธี EFA แล้วก็ใช้กลุ่มตัวอย่างต่างหากทำ CFA เพื่อพิสูจน์ว่าจะได้องค์ประกอบที่เป็นแบบแผน โครงสร้างความกลมกลืน คล้ายคลึงกับที่พบมาแล้วเมื่อทำ EFA หรือไม่ ถ้าพบว่าการทำ CFA ยืนยันผลตามที่พบจากการทำ EFA นักวิจัยจะมั่นใจในองค์ประกอบต่างๆ ที่พบตลอดจนโครงสร้างของแบบวัดของตนเอง

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ของแบบวัดในงานวิจัยของไทย มีการแบ่งองค์ประกอบอย่างน้อย 3-5 องค์ประกอบของแต่ละแบบวัด และค่าความแปรปรวนของตัวแปรมากกว่า 50% ขึ้นไป ซึ่งในงานนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานให้มีองค์ประกอบของแบบวัด ได้แก่ พฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกมีองค์ประกอบของแต่ละแบบวัดอย่างน้อย 3-5 องค์ประกอบ และค่าความแปรปรวนของตัวแปรมากกว่า 50%

การหาความตรงสำหรับแบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่

งานวิจัยนี้ได้ทำการทดสอบความตรงเชิงเหมือน (convergent Validity) เนื่องจากแบบวัดพฤติกรรม พฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก เป็นแบบวัดใหม่ที่ยังไม่มีมาตรฐานทางสาขาวิชาจิตวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงไม่มีแบบวัดมาตรฐานที่จะมาใช้วัดพร้อมแบบวัดใหม่นี้ได้ ดังนั้นจึงไม่สามารถทำการหา Concurrent Validity ได้ในงานวิจัยนี้ จึงได้ทำการหา Convergent validity แทน Convergent Validity ที่ Convergent Validity เป็นความตรงประเภทหนึ่งที่นักวิชาการจัดอยู่ประเภทใหญ่ของความตรงที่หลากหลาย แต่โดยส่วนใหญ่แล้วถูกจัดอยู่ในกลุ่มของความตรงชนิด Construct Validity (Constantine & Ponterotto, 2006) หรือที่นักวิชาการไทย Wiratchai (1994) ได้บัญญัติศัพท์ว่า “ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง/องค์ประกอบ” โดยความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) เป็นการแสดงให้เห็นว่า แบบวัดหนึ่งที่ต้องการวัดคุณลักษณะหนึ่ง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับแบบวัดอีกแบบหนึ่งหรือตัวแปรอื่นๆ ที่วัดหรือแสดงคุณลักษณะ

เดียวกัน (Kerlinger & Lee, 2000) มีงานวิจัยหลายเรื่องได้ทำการวิจัยเพื่อทดสอบความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดตัวแปรเชิงสาเหตุกับตัวแปรเชิงสาเหตุ ความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดตัวแปรเชิงสาเหตุกับพฤติกรรมต่างๆ และความสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดพฤติกรรมกับพฤติกรรมด้วยกัน

ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการหาค่าความตรงสำหรับแบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่ ได้แก่แบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก โดยการหาความสัมพันธ์กับแบบวัดตัวแปรเชิงสาเหตุ ได้แก่ แบบวัดการประเมินตนเองแห่งตน และแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และการหาความสัมพันธ์กับแบบวัดตัวแปรด้านพฤติกรรมการมีมารยาทในการสื่อสาร และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้อยู่ในเหตุการณ์ข่มเหงรังแก

การหาค่าความตรงของตัวแปรเชิงสาเหตุด้านการประเมินตนเองแห่งตน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนกับ พฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก: ความหมาย วิธีวัด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรเชิงสาเหตุที่ใช้ในการหาความเที่ยงตรงกับแบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่ แบบวัดสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก คือ แบบวัดการประเมินตนเองแห่งตน กับแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน โดย Judge et al., (1997) ให้ความหมายการประเมินตนเองแห่งตนไว้ว่า หมายถึง จิตลักษณะที่แสดงถึงบุคลิกภาพ 4 ประการ ได้แก่ 1) ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นการมองเห็นคุณค่าของตนเอง 2) ประสิทธิภาพแห่งตนโดยทั่วไป เป็นการประเมินว่าตนสามารถทำได้ดีเพียงใดในสถานการณ์ต่างๆ 3) อาการทางประสาท เป็นแนวโน้มของการมีวิธีการคิดหรือการอธิบายที่เน้นแง่ลบ และการระมัดระวัง และ 4) ความเชื่ออำนาจในตน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงให้ความหมายการประเมินตนเองแห่งตนไว้ว่า หมายถึง การรับรู้และยอมรับข้อสรุปของการประเมินตนเองแห่งตน ประกอบด้วย 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ความภาคภูมิใจในตนเอง 2) การรับรู้ความสามารถทั่วไปของตน 3) ความมั่นคงทางอารมณ์ และ 4) ความเชื่ออำนาจในตน แบบวัดที่ใช้ในครั้งนี้ เป็นแบบวัดที่แปลมาจากงานวิจัยของ (Judge, Erez, Bono, & Thoresen, 2003, p. 315) เป็นแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่า จำนวน 12 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (Future Orientation and Self Control) เป็นหนึ่งในจิตลักษณะที่สำคัญตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (Bhanthumnavin, 1995) โดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของ Rotter (1966) โดย Bhanthumnavin (1995) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของอนาคตสามารถตัดสินใจเลือก กระทำและหาทางแก้ไขปัญหาวางแผนดำเนินการเพื่อผลในอนาคต และการควบคุมตน เป็นวิธีการปรับพฤติกรรมวิธีหนึ่งของบุคคลใน

อันที่จะเปลี่ยนแปลงหรือควบคุมพฤติกรรมตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมด้วยตนเอง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก เนื่องจากการที่บุคคลจะป้องกันและช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกรังแกได้นั้น จำเป็นต้องมีลักษณะของการมองเห็นถึงความจำเป็นในการปฏิบัติ และรับรู้ถึงสิ่งที่กระทำในปัจจุบันว่าจะส่งผลอย่างไรในอนาคต รวมทั้งมีวินัยในการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ต้องอาศัยการมีจิตลักษณะที่เรียกว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง แบบวัดที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบวัดของ ยุภาวรรณ ดวงอินตา (2549) โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 39 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วยประกอบ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ดังนั้นจึงคาดได้ว่า แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง และการประเมินแก่นแห่งตน มีความสัมพันธ์ในระดับสูงและไปในทิศทางเดียวกันกับ แบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก

การหาค่าความเที่ยงตรงของ ตัวแปรด้านพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก กับพฤติกรรมการมีมารยาทในการสื่อสาร : ความหมาย วิธีวัด

เมื่อเกิดเหตุการณ์การข่มเหงรังแกกับเพื่อน การที่นักเรียนจะสามารถกระทำการป้องกันและช่วยเหลือเพื่อนได้นั้นจะต้องมีการแสดงออกอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยเฉพาะปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากต่อชีวิตของนักเรียน สื่อสังคมออนไลน์มีความรวดเร็วฉับไว การสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญนักเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำต้องทำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดย Tiawilai (2018) ศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงเหตุทางจิตและสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสื่อสารเชิงคุณธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แบ่งองค์ประกอบของพฤติกรรมการสื่อสารเชิงคุณธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยมี 3 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมการสื่อสารอย่างมีความรับผิดชอบ 2) พฤติกรรมการสื่อสารอย่างเคารพสิทธิ และ 3) พฤติกรรมการมีมารยาทในการสื่อสาร พฤติกรรมการมีมารยาทในการสื่อสาร Tiawilai (2018 p.5) หมายถึง การกระทำที่นิสิตนักศึกษาแสดงออกบนสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการเป็นผู้ส่งสารที่ดี มีความสุภาพเรียบร้อยอย่างเหมาะสม ทั้งกับบุคคล เวลา และสถานที่ใน 2 องค์ประกอบ คือ 1) การแสดงออกด้วยข้อความ/ภาพที่เหมาะสม โดยรู้ว่าการ Post, Like, Comment, Share, Chat แบบใดที่ควรจะทำหรือไม่ควรกระทำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ตามแบบแผนที่สังคมทั่วไปยอมรับ เช่น การสนทนาแบบออนไลน์(Chat) จะแสดงความเคารพด้วยภาษาหรือภาพว่า “สวัสดี” ก่อนเสมอ เป็นต้น 2) การแสดงออกด้วยการใช้ภาษาที่เรียบร้อย ถูกกาลเทศะ ยอมรับได้ ในการ Post, Like, Comment, Share, Chat เช่นการไม่ใช้ภาษาที่หยาบคาย และโพสต์ภาพลามกอนาจาร Post บนสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น แบบวัดที่ใช้ในครั้งนี้คือแบบวัดพฤติกรรมการมีมารยาทในการสื่อสาร ซึ่งเป็นแบบวัดของ Tiawilai (2018) โดยแบบวัดพฤติกรรม

พฤติกรรมการมีมารยาทในการสื่อสาร มีจำนวน 15 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วยประกอบ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ดังนั้นจึงคาดได้ว่า แบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกมีความสัมพันธ์ในระดับสูงและไปในทิศทางเดียวกันกับแบบวัดพฤติกรรมพฤติกรรมการมีมารยาทในการสื่อสาร

การหาค่าความเที่ยงตรง ตัวแปรพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้อยู่ในเหตุการณ์ช่มเหล่งรังแก: ความหมายวิธีวัด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เมื่อเกิดเหตุการณ์การรังแก ผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ (Bystander) มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการป้องกันและช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกรังแก นักเรียนกลุ่มนี้เป็นตัวแทนกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในเหตุการณ์ช่มเหล่งรังแก นักเรียนกลุ่มนี้อาจยอมรับการรังแกที่เกิดขึ้นก็และมีส่วนร่วมกับการรังหรือพยายามหยุดการรังแกและเข้าช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกรังแก การเข้าใจบทบาทผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์จะเป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางในการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนที่ตกเป็นเหยื่อการช่มเหล่งรังแก Summers and Demaray (2008) ได้สร้างแบบวัดการมีส่วนร่วมของผู้อยู่ในเหตุการณ์ The bullying participant behavior questionnaire (BPBQ;) เป็นมาตรวัดการรายงานตนเองมีจำนวน 50 ข้อ โดยแบ่งบทบาทของผู้อยู่ในเหตุการณ์เป็น 5 บทบาทด้วยกัน ได้แก่ ผู้รังแก ผู้ช่วยรังแก ผู้ถูกรังแก ผู้ปกป้องและช่วยเหลือ และผู้อยู่เฉยหรือคนนอก เนื้อหาของ BPBQ สร้างขึ้นจากการทบทวนกับวรรณกรรมที่เกี่ยวกับผู้อยู่ในเหตุการณ์ (Salmivalli, Huttunen, & Lagerspetz, 1997; Salmivalli et al., 1996; Salmivalli & Voeten, 2004) โดย Demaray et al. (2016) ได้ทำการพัฒนาแบบวัด Bullying Participant Behaviors Questionnaire (BPBQ) : Establishing a Reliable and Valid Measure ให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 801 คน โดยแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่น 0.94 แบบวัดได้มีการทำ CFA ซึ่งยืนยัน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้รังแก 2) ผู้ช่วยรังแก 3) ผู้ถูกรังแก 4) ผู้ปกป้องและช่วยเหลือ และ 5) ผู้อยู่เฉย งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามมาใช้บางส่วน คือส่วนของบทบาทผู้ป้องกันและช่วยเหลือซึ่งเป็นข้อความทางบวกจำนวน 10 ข้อ เช่น ฉันปกป้องเพื่อนโดยการบอกว่าข่าวลือไม่เป็นความจริง และส่วนของบทบาทผู้อยู่เฉยจำนวนซึ่งเป็นข้อความทางลบจำนวน 10 ข้อ เช่น ฉันเมินเฉยเมื่อเพื่อนโดนทำลายนางสาวของ เป็นต้น รวมทั้งสิ้นสองส่วนจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วยประกอบ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ดังนั้น จึงคาดได้ว่า แบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกมีความสัมพันธ์ในระดับสูงและไปในทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้อยู่ในเหตุการณ์ช่มเหล่งรังแก

สมมติฐานการวิจัย

จากการประมวลเอกสารและผลงานวิจัยทำให้สามารถเสนอสมมติฐานในงานวิจัย 3 ข้อดังนี้

สมมติฐาน 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแบบวัดพฤติกรรมการช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกรังแก ควร 1) ได้องค์ประกอบอย่างน้อย 3 องค์ประกอบ 2) แต่ละองค์ประกอบมีจำนวนข้ออย่างน้อย 3 ข้อ และ 3) อธิบายความแปรปรวนของตัวแปรได้อย่างน้อยร้อยละ 50.00

สมมติฐาน 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของแบบวัดพฤติกรรมการช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกรังแก โดยแต่ละแบบวัดยังคงองค์ประกอบเดิมตามผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและควรได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดไม่ต่ำกว่า 0.65

15 สมมติฐานที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ของแบบวัดพฤติกรรมการช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกรังแกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแบบวัดพฤติกรรมการสื่อสารเชิงคุณธรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และแบบวัดพฤติกรรมมีส่วนร่วมของผู้อยู่ในเหตุการณ์ข่มเหงรังแก ตามลำดับ และค่าสหสัมพันธ์ของแบบวัดการควบคุมตน แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคต และแบบวัดการประเมินตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแบบวัดพฤติกรรมการช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกรังแก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป

วิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่ 2 หรือ 3 จากโรงเรียนจำนวน 4 แห่ง ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร คณะเพศชาย-หญิง แบ่งออกเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดลองใช้เครื่องมือจำนวน 100 คน กลุ่มตัวอย่างสำหรับตรวจสอบความตรง (Validation) จำนวน 100 คน สำหรับการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor Analysis) ตามข้อเสนอแนะของ Kline (2010) ขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากร และมีจำนวนเพียงพอที่จะทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ ควรมีขนาดตัวอย่างในการศึกษาวิจัยไม่ต่ำกว่า 200 ตัวอย่าง และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural equation modelling) ควรกำหนดตัวอย่างประมาณ 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ (Hair, et al., 2010) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นรวมจำนวน 800 คน หลังจากเก็บข้อมูลแล้วได้แบบวัดฉบับสมบูรณ์รวมจำนวน 703 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก สร้างขึ้นมาโดยผู้วิจัย แบบวัดตั้งต้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ป้องกันก่อนถูกรังแก 2) แทรกแซงขณะมีการรังแก 3) บรรเทาทุกข์หลังถูกรังแก ข้อคำถามในแบบวัดนี้ได้รับการประเมินจากคณะผู้ทรงคุณทางด้านจิตพฤติกรรมศาสตร์

ที่ แล้วทำการคัดเลือกมาใช้ จำนวน 31 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรา 6 หน่วยประกอบ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมาตรฐานด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมที่ใช้ในการหาค่าความเที่ยงตรง ได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมมีมารยาทในการสื่อสารของ Tiawilai (2018) จำนวน 15 ข้อ แบบวัดการมุ่งอนาคตควบคุมตนของ Duanginta (2006) จำนวน 39 ข้อ การประเมินแก่นแห่งตน จำนวน 12 ข้อ ใช้แบบวัดที่แปลมาจากงานวิจัยของ Judge et al., (2003) และบางส่วนจากแบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้อยู่ในเหตุการณ์ ใช้แบบวัด Bullying Participant Behaviors Questionnaire (BPBQ) ที่แปลมาจากงานวิจัยของ Summers & Demaray (2016) จำนวน 20 ข้อ โดยแบบวัดทั้งหมดเป็นแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า โดยแต่ละข้อมีมาตรา 6 หน่วยประกอบ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บเครื่องมือแบ่งเป็น 3 ช่วง ช่วงแรกดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ และค่าสถิติเบื้องต้นต่างๆ ของแบบวัด จำนวน 100 คน ช่วงที่สองดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) จำนวน 300 คน และช่วงที่สามดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จำนวน 200 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ความตรง หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจำนวน 103 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุญาตตามลำดับขั้นตอนจากหน่วยงาน และดำเนินการเก็บข้อมูลตามแนวทางจริยธรรมการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ได้แบบวัดฉบับสมบูรณ์รวมจำนวน 703 ชุด

จริยธรรมการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ได้รับใบรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ หมายเลขรับรอง ECNIDA 2020/0131 โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิและความปลอดภัยของแหล่งข้อมูล เพื่อรักษาจรรยาบรรณในการทำวิจัยอย่างเคร่งครัด

ผลการวิจัย

การหาคุณภาพเบื้องต้นของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก

แบบวัดนี้ตั้งต้นจำนวน 31 ข้อ ถูกนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรกจำนวน 100 คน แล้วนำมาคำนวณค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (ค่า t) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อนั้นกับคะแนนรวมที่ไม่มีข้อนั้น (ค่า r) ปรากฏผลว่า มีข้อที่ผ่านเกณฑ์ทั้งสองเกณฑ์ จำนวนทั้งหมด 16 ข้อ จึงคัดเลือกข้อที่มีคุณภาพดีที่สุดจำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4,6,8,9,13,15,16,17,18 และ 23 (ตาราง 1)

ตาราง 1 ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกรายข้อ

ข้อ	ค่าT	ค่าR	ข้อ	ค่าT	ค่าR	ข้อ	ค่าT	ค่าR
1	2.147	.172	12	2.953	.222	23	4.320	.488
2	1.435	.012	13	5.194	.329	24	3.892	.406
3	1.843	.266	14	2.197	.160	25	1.927	.182
4	2.855	.358	15	5.753	.585	26	1.624	.049
5	2.659	.250	16	3.450	.421	27	.804	.109
6	3.222	.528	17	2.804	.393	28	4.424	.499
7	1.351	.092	18	4.864	.504	29	4.788	.521
8	3.221	.467	19	-.537	-.035	30	1.215	.018
9	2.252	.364	20	2.771	.140	31	3.495	.212
10	1.790	.252	21	3.817	.464			
11	3.663	.340	22	2.953	.222			

หมายเหตุ: * $p < .05$, ** $p < .01$

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก

เมื่อนำข้อของแบบวัดแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกที่ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ จำนวน 16 ข้อ ไปทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Principal Component Analysis (PCA) และทำการหมุนแกนแบบมูมาจ (Varimax orthogonal rotation) โดยใช้ข้อมูลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มใหม่ จำนวน 300 คน เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีปรับการจัดรวมกลุ่มของตัวแปรขึ้นเป็นองค์ประกอบ จนสกัดเหลือองค์ประกอบที่จับกลุ่มรวมกันเด่นชัด และสามารถสรุปเป็นองค์ประกอบของกลุ่มตัวแปร(รายข้อ) ที่มีความหมาย โดยในโมเดลที่นักวิจัยเลือกแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ มีค่า Eigenvalue มากกว่า 1 ขึ้นไป รวมทั้งสิ้น 10 ข้อ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกได้ 61.646% (ร้อยละ 61.646) โดยข้อจำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4,6,8,9,13,15,16,17,18 และ 23 และมีแผนผังใหม่ของแบบวัดดัง (ตาราง 2)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจโดยการนำข้อที่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 10 ข้อ มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบมีค่า KMO and Bartlett's Test เท่ากับ .858 ค่า Bartlett's Test of Sphericity Chi-square เท่ากับ 849.94 df เท่ากับ 45 และได้องค์ประกอบทั้งหมด 3 องค์ประกอบ (ตาราง 2) จำนวน

10 ข้อ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 คือ การยอมรับพฤติกรรมการรังแกเพื่อน เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ยอมรับพฤติกรรมการรังแกเพื่อน และทำการสนับสนุนพฤติกรรมการรังแก ซึ่งมีค่า Eigenvalue เท่ากับ 3.89 ประกอบด้วย 4 ข้อ คือ ข้อ 15, 16, 17 และ 18 เป็นข้อความทางลบทั้งหมด โดยสามารถอธิบายพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกได้ร้อยละ 38.93 ผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average Variance Extracted : AVE) และค่าความเชื่อมั่นองค์ประกอบ (Composite Reliability : CR) พบว่ามีค่า (CR) เท่ากับ 0.823 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 0.60 และมีค่า (AVE) เท่ากับ 0.539 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 0.50 องค์ประกอบที่ 2 คือ การมีแนวโน้มกับสถานการณ์ที่นำไปสู่การรังแก แม้รับรู้ว่าเป็นโอกาสโดนข่มเหงรังแก แต่ก็เลือกที่จะนิ่งเฉยไม่ทำอะไร ซึ่งมีค่า Eigenvalue เท่ากับ 1.92 ประกอบด้วย 4 ข้อ คือ ข้อ 4, 6, 8 และ 9 เป็นข้อความทางลบทั้งหมด โดยสามารถอธิบายพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกได้อีกร้อยละ 13.73 รวมเป็นร้อยละ 51.41 ผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average Variance Extracted : AVE) และค่าความเชื่อมั่นองค์ประกอบ (Composite Reliability : CR) พบว่ามีค่า (CR) เท่ากับ 0.823 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 0.60 และมีค่า (AVE) เท่ากับ 0.539 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 0.50 องค์ประกอบที่ 3 คือ การเห็นอกเห็นใจเพื่อนที่ถูกรังแก เมื่อเห็นเพื่อนโดนข่มเหงรังแก มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ รับฟัง และปลอบโยนและให้กำลังใจเพื่อนที่ถูกข่มเหงรังแก ซึ่งมีค่า Eigenvalue เท่ากับ 1.023 ประกอบด้วย 2 ข้อ คือ ข้อ 13 และ 23 เป็นข้อความทางบวกและทางลบ โดยสามารถอธิบายพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกได้เพิ่มร้อยละ 10.235 รวมสามารถอธิบายพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกได้ร้อยละ 61.646 จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average Variance Extracted : AVE) และค่าความเชื่อมั่นองค์ประกอบ (Composite Reliability : CR) พบว่ามีค่า (CR) เท่ากับ 0.823 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 0.60 และมีค่า (AVE) เท่ากับ 0.539 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 0.50 เมื่อทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพบว่า Cronbach's α เท่ากับ 0.785 McDonald's ω เท่ากับ 0.806 Greatest Lower Bound เท่ากับ 0.863 และมีค่า Skewness เท่ากับ 0.666 Kurtosis เท่ากับ 0.638

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก

ในส่วนนี้ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second-order Confirmatory Factor Analysis) ของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกโดยใช้ข้อมูลจากตัวอย่างกลุ่มที่สอง จำนวน 200 คน ซึ่งใช้รายข้อที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) จำนวน 10 ข้อ (ตาราง 2) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Mplus ทำการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ในกลุ่มรวม

(ตาราง 3 และภาพ 1) โมเดลการวัดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลดังนี้ Chi-square 45.217 p-value เท่ากับ 0.060 df เท่ากับ 32 RMSEA เท่ากับ 0.045 CFI เท่ากับ 0.976 TLI เท่ากับ 0.966 และ EMMR เท่ากับ 0.078 เมื่อทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพบว่า Cronbach's α เท่ากับ 0.789 McDonald's ω เท่ากับ 0.809 Greatest Lower Bound เท่ากับ 0.868 จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ 2 และมีค่า Skewness เท่ากับ 0.520 Kurtosis เท่ากับ 0.368

ตาราง 2 ค่า Factor loading และค่า Cumulative percentage จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก

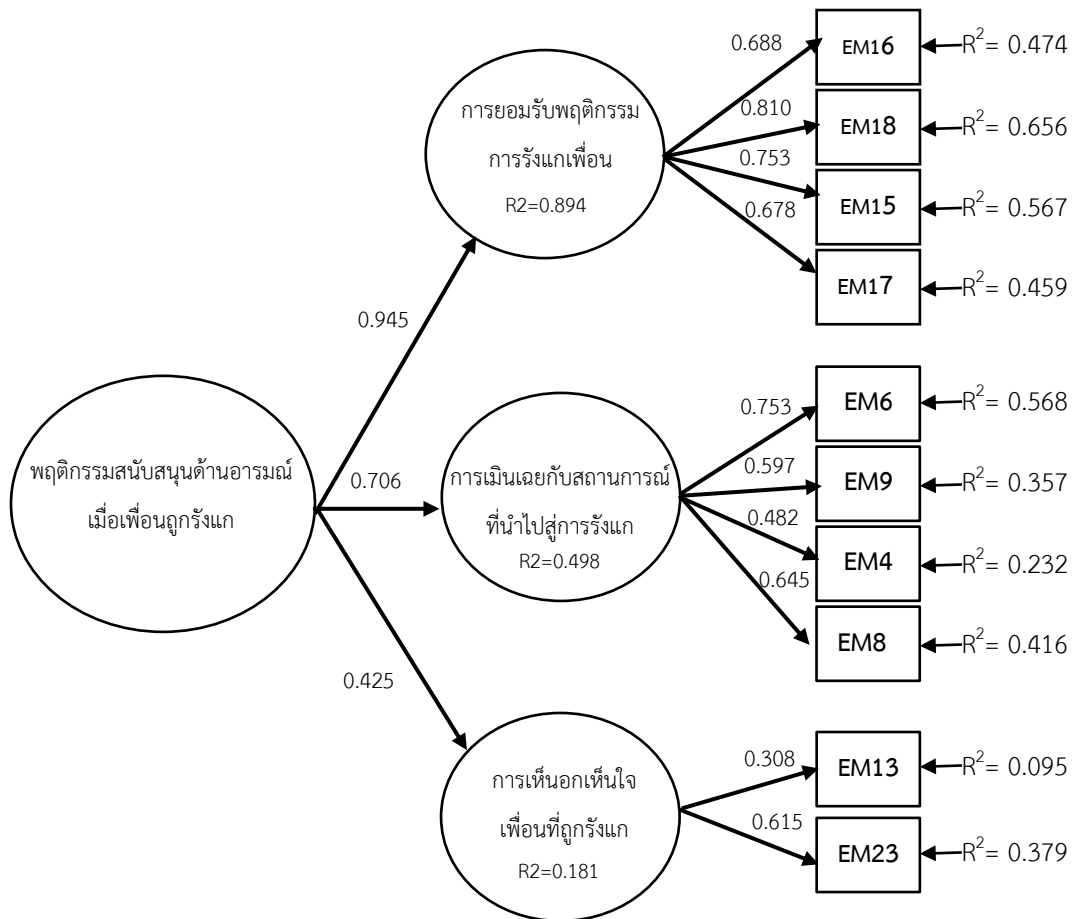
รหัส	ข้อความถาม	องค์ประกอบ		
		1	2	3
การยอมรับพฤติกรรมมารังแก				
EM16	1. เมื่อเพื่อนถูกล้อเลียน ฉันสนับสนุนให้เพื่อนโต้ตอบทันทีด้วยคำพูดที่หยาบคาย (-)	.825		
EM18	2. ฉันมักจะทำตามเพื่อนส่วนใหญ่ เมื่อพวกเขาทำตลกล้อเลียนเพื่อน เช่น การล้อเลียนรูปร่างหน้าตา สีผิว (-)	.811		
EM15	3. ฉันส่งเสียงเชียร์เพื่อนให้ใช้กำลังเพื่อแก้ปัญหา เมื่อเห็นเพื่อนมีปากเสียงกัน (-)	.766		
EM17	4. ฉันเดินหนีเมื่อเห็นเพื่อนในกลุ่มกำลังโดนข่มเหงรังแก (-)	.654		
การเมินเฉยกับสถานการณ์ที่นำไปสู่การรังแก				
EM6	5. ฉันไม่ค่อยสนใจว่าใครจะถูกรังแกถ้าไม่ใช่เพื่อนที่ฉันสนิทด้วย (-)		.805	
EM9	6. ฉันไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่โดนรังแก ถ้าพวกเขาไม่ขอความช่วยเหลือจากฉันก่อน (-)		.695	
EM4	7. ฉันไม่ยากใจใกล้ชิดกับเพื่อนที่อาจตกเป็นเป้าหมายในการข่มเหงรังแก (-)		.677	
EM8	8. ฉันไม่ค่อยสนใจที่จะรับรู้ถึงความผิดปกติในห้อง ก่อนใครบางคนจะโดนรังแก (-)		.626	
การเห็นอกเห็นใจเพื่อนที่ถูกรังแก				
EM13	9. เมื่อพบเห็นเพื่อนรังแกกัน ฉันมักเข้าไปพูดคุยให้เพื่อนทั้งสองฝ่ายระงับอารมณ์ ไม่ตอบโต้กัน (+)			.771
EM23	10. ฉันมักเปลี่ยนเรื่องคุย เมื่อเพื่อนกำลังจะเล่าเรื่องที่ถูกรังแกให้ฟัง (-)			.673
Eigenvalue		3.893	1.248	1.023
% of Variance		38.933	12.478	10.235
Cumulative%		38.933	51.411	61.646
Cronbach's alpha				.785

หมายเหตุ : แต่ละข้อมีมาตราประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด 6 คะแนน” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้าง ไม่จริง” “ไม่จริง” “ไม่จริงเลย 1 คะแนน” ขอลบให้คะแนนกลับกัน

ตาราง 3 ดัชนีความกลมกลืนของโมเดลของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก				
ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²
	b(se)	β		
องค์ประกอบที่ 1 การยอมรับพฤติกรรมการรังแกเพื่อน				
EM16	1.000	0.688	<->	0.474
EM18	1.223 (0.127)	0.810	9.601***	0.656
EM15	1.237 (0.135)	0.753	9.138***	0.567
EM17	0.966 (0.118)	0.678	8.210***	0.459
องค์ประกอบที่ 2 การเมินเฉยกับสถานการณ์ที่นำไปสู่การรังแก				
EM6	1.000	0.753	<->	0.568
EM9	0.798 (0.114)	0.597	6.975***	0.357
EM4	0.652 (0.103)	0.482	6.347***	0.232
EM8	0.882 (0.120)	0.645	7.351***	0.416
องค์ประกอบที่ 3 การเห็นอกเห็นใจเพื่อนที่ถูกรังแก				
EM13	0.500	0.308	<->	0.095
EM23	1.100	0.615	<->	0.379
การวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง				
ตัวบ่งชี้รวมของตัวแปรพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก				
องค์ประกอบที่ 1	1.000	0.945	<->	0.894
องค์ประกอบที่ 2	0.795 (0.210)	0.706	3.794***	0.498
องค์ประกอบที่ 3	0.375 (0.135)	0.425	2.780***	0.181
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ	อปก.1	อปก.2	อปก.3	พฤติกรรม
องค์ประกอบที่ 1	1.000			
องค์ประกอบที่ 2	0.667	1.000		
องค์ประกอบที่ 3	0.402	0.300	1.000	
พฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก	0.945	0.706	0.425	1.000

หมายเหตุ ***p<0.001 (two-tailed) และ<-> ไม่รายงานค่า SE และ t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ (Constrained Parameter)

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Factor Analysis)
พฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก (n = 200)

ผลการวิเคราะห์ความตรง

จากตาราง 4 พบผลดังนี้ แบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแบบวัดพฤติกรรมมีมารยาทในการสื่อสารมากที่สุด ($r=0.624$) รองลงมา ได้แก่ แบบวัดการมุ่งอนาคตควบคุมตน และแบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้อยู่ในเหตุการณ์ (0.588 และ 0.530 ตามลำดับ) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 3 โดยแบบวัดการประเมินแก่นแห่งตนมีความสัมพันธ์น้อยที่สุด ($r=0.085$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.3 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

แบบวัด	Me	SD	1	2	3	4
1. พฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก	29.087	8.896				
2. พฤติกรรมมีมารยาทในการสื่อสาร	42.417	13.258	.624**			
3. การมุ่งอนาคตควบคุมตน	81.097	14.372	.588**	.729**		
4. การประเมินแก่นแห่งตน	50.718	7.118	.085	.001	.192*	
5. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้อยู่ในเหตุการณ์	71.555	9.496	.530**	.636**	.781**	.203*

หมายเหตุ: * $p<.05$; ** $p<.01$

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้เป็นการสร้างและประเมินเครื่องมือวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก ในการพัฒนาเครื่องมือได้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ 1 ครั้ง มีการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อสกัดลดจำนวนข้อ และตรวจสอบโครงสร้างของตัวแปรในเครื่องมือวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก ซึ่งเป็นเทคนิคที่นักวิชาการใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดที่ต้องการให้มีมาตรฐานสูงและเป็นสากล ในงานวิจัยนี้ได้มีการวิเคราะห์องค์ประกอบ 2 รอบ กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อให้ได้ผลการยืนยันองค์ประกอบเดิมอย่างชัดเจน

ประการแรก ผลการศึกษาองค์ประกอบ และการยืนยันองค์ประกอบในการพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่าเครื่องมือวัดที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้นจากเดิมจำนวน 3 องค์ประกอบ 1) ป้องกันก่อนถูกรังแก 2) แทรกแซงขณะมีการรังแก 3) บรรเทาทุกข์หลังถูกรังแก เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่าปรากฏองค์ประกอบจำนวน 3 องค์ประกอบ แต่มีปรับการจัดรวมกลุ่มของตัวแปรขึ้นเป็นองค์ประกอบ ตัวแปร (รายชื่อ) จับกลุ่มกันใหม่อย่างมีความหมายเป็นแผนผังใหม่ของแบบวัด ได้แก่ 1) การยอมรับพฤติกรรม

การรังแกเพื่อน 2) การเมินเฉยกับสถานการณ์ที่นำไปสู่การรังแก และ3) การเห็นอกเห็นใจเพื่อนที่ถูกรังแก รวมจำนวน 10 ข้อ สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกได้ 61.646% (ร้อยละ 61.646) ทั้งนี้แผนผังใหม่ของแบบวัดยังคงมีมิติเป็นไปตาม ก่อนขณะ หลัง เช่นเดิมแต่ได้ปรับเปลี่ยนชื่อใหม่ให้สอดคล้องกับข้อคำถามที่จับกลุ่มกันอย่างเป็นความหมายใหม่ที่มีความเด่นชัดเฉพาะด้านมากขึ้น ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลำดับที่สอง พบว่าโมเดลของการวัดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบที่หนึ่ง สอง และสาม มีความสำคัญในการนำแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกไปใช้ เนื่องจากมีค่ามีสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรแฝงภายในบนตัวแปรแฝงภายนอก (0.945, 0.706 และ 0.425) ตามลำดับ ซึ่งผ่านเกณฑ์

ประการที่สอง คุณภาพด้านความเที่ยงของเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมการสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก พบว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) มีความเชื่อมั่นของแบบวัดสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกมีค่าเท่ากับ Cronbach's α เท่ากับ 0.785 McDonald's ω เท่ากับ 0.806 Greatest Lower Bound เท่ากับ 0.863 ในส่วนของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second-order Confirmatory Factor Analysis) ของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก เมื่อทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพบว่า Cronbach's α เท่ากับ 0.789 McDonald's ω เท่ากับ 0.809 Greatest Lower Bound เท่ากับ 0.868 ซึ่งถือว่ามีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง การตรวจสอบการแจกแจงข้อมูลพบว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) มีค่าความ Skewness เท่ากับ 0.666 และ Kurtosis เท่ากับ 0.638 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second-order Confirmatory Factor Analysis) พบว่า Skewness เท่ากับ 0.520 Kurtosis เท่ากับ 0.368 โดยเมื่อพิจารณาค่า Skewness และ Kurtosis ของ (EFA) และ (CFA) พบว่ามีค่าไม่เกิน ± 2 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ (Field, 2000; George & Mallery, 2010) ข้อมูลแจกแจงเป็นเส้นโค้งปกติ ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปจึงสามารถนำไปทดสอบสมมติฐานทางสถิติได้

ประการที่สาม ผลการวิเคราะห์ความตรงของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่กับแบบวัดที่ใกล้เคียงกันที่สร้างขึ้นไว้แล้ว ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแบบวัดพฤติกรรมมีมารยาทในการสื่อสารมากที่สุด ($r=0.624$) การสื่อสารที่มีความสุภาพ และเหมาะสมกับสถานการณ์เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำการสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยเมื่อพิจารณา พบว่าแบบวัดการสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกมีข้อ

คำถามเชิงลบ เช่น เมื่อเพื่อนถูกล้อเลียน ฉันสนับสนุนให้เพื่อนโต้ตอบทันทีด้วยคำพูดที่หยาบคาย เป็นต้น ซึ่งเป็นการแสดงออกที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ รองลงมาได้แก่แบบวัดการมุ่งอนาคตควบคุมตน ($r=0.588$) นักเรียนที่เห็นความสำคัญของอนาคตจะสามารถตัดสินใจเลือก และลงมือช่วยเหลือเพื่อนหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการวางแผนดำเนินการเพื่อช่วยเหลือเพื่อนในอนาคตได้ แบบวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้อยู่ในเหตุการณ์ ($r= (0.530)$ แสดงให้เห็นว่าบทบาทของนักเรียนที่อยู่ในเหตุการณ์เข้มแข็งก็มีความเกี่ยวข้องของการสนับสนุนด้านอารมณ์แก่เพื่อนที่ถูกรังแก และสุดท้ายแบบวัดการประเมินกันเองแห่งตนมีความสัมพันธ์น้อยที่สุด ($r=0.085$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.3 สอดคล้องกับงานของ Sanamkate (2016) ศึกษาเรื่องจิตลักษณะปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้วิธีการบ่มเลี้ยงดูในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรในงานวิจัยพบว่า การประเมินกันเองแห่งตน และการรับรู้การสนับสนุนจากครอบครัว มีความสัมพันธ์กันต่ำกว่า 0.3 ในขณะที่มีหลายงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการประเมินกันเองแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่ เช่น Phramaha jundham inteekred (2009) พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงานของอาสาสมัครกู้ภัย สอดคล้องกับ Pathomsirikul (2012) พบว่าพนักงานจัดซื้อผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำงานสูง เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำกว่า นอกจากนี้ Yaemyuean (2014) พบว่าการประเมินกันเองแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างปลอดภัยของนักศึกษาปริญญาตรี จากที่กล่าวมาจะทำให้เห็นว่า จิตลักษณะการประเมินกันเองแห่งตนได้ผลทางบวกในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อนำจิตลักษณะการประเมินกันเองแห่งตนมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งยังไม่ได้มีการพัฒนาจิตลักษณะเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ จึงอาจเป็นเหตุผลที่สามารถอธิบายได้ว่าเหตุใดเครื่องมือวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์แก่เพื่อนที่ถูกรังแก และแบบวัดการประเมินกันเองแห่งตนมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สรุปการอภิปรายผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบที่หนึ่ง สอง และสาม มีความสำคัญในการนำแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกไปใช้ เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรแฝงภายในบนตัวแปรแฝงภายนอก (0.945, 0.706 และ 0.425) ตามลำดับซึ่งผ่านเกณฑ์ ผลการวิเคราะห์ความตรงของแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่กับแบบวัดที่ใกล้เคียงกันที่สร้างขึ้นไว้แล้ว ผลการวิเคราะห์ได้ยืนยันว่าแบบวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกเป็นแบบวัดที่มีคุณสมบัติที่ดี เป็นแบบวัดที่ผ่านมาตรฐานทางการสร้างเครื่องมือวัด มีค่าความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง และมี

ความเที่ยงตรง แบบวัดนี้มีจำนวนข้อ 10 ข้อ จำนวนข้อไม่มากสะดวกต่อการใช้งาน ใช้เวลาน้อยในการทำแบบวัด แบบวัดที่สร้างขึ้นนี้จะประโยชน์ในการสำรวจหรือประเมินพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกของนักเรียนชั้นมัธยมต้น นักพัฒนาด้านจิตพฤติกรรมศาสตร์สามารถนำแบบวัดนี้ไปใช้กับนักเรียน เพื่อวัดผลและตรวจสอบว่านักเรียนมีพฤติกรรมสนับสนุนทางอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแกมากน้อยเพียงใด และอาจนำไปสู่กระบวนการฝึกอบรม ให้ความรู้และพัฒนาพฤติกรรมอันพึงปรารถนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ประการแรก การสร้างเครื่องมือวัดต้องพัฒนาแนวทางการทำวิจัยอยู่เสมอ นักวิจัยควรปรับปรุงพัฒนาเรียนรู้ชุดความรู้ใหม่ๆ ซึ่งแนวทางการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือวัดที่ควรนำไปปรับใช้ในอนาคต คือ ‘ABC of test construction.’ ของ Ziegler (2014, 2020) นักวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ก่อนจะทำการสร้างเครื่องมือวัดต้องสามารถตอบคำถามให้ได้ดังนี้ A) เป้าหมายของการสร้างเครื่องมือวัดคืออะไร B) เครื่องมือวัดที่สร้างขึ้นต้องการนำไปใช้ทำอะไร ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดว่าต้องใช้การตรวจสอบเครื่องมือวัดแบบใด เหตุใดถึงเลือกใช้เครื่องมือวัดดังกล่าวกับงานวิจัย เครื่องมือวัดดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่กับงานวิจัย C) เครื่องมือวัดนี้ใช้ที่ไหน อย่างไร กลุ่มเป้าหมายของประชากรคือใคร เหตุใดต้องใช้กลุ่มประชากรดังกล่าวในการทำวิจัย จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแนวทางของ Ziegler มีประโยชน์ต่อนักวิจัยในการทำวิจัยที่มีคุณภาพในอนาคต

ประการที่สอง นักวิจัยทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ สามารถต่อยอดเป็นการวิจัยเชิงสาเหตุด้านพฤติกรรมสนับสนุนด้านอารมณ์เมื่อเพื่อนถูกรังแก และอาจศึกษาวิจัยโดยสร้างชุดฝึกอบรมทางจิตลักษณะและพฤติกรรมที่สามารถช่วยเหลือเด็กที่เพื่อนถูกรังแกต่อไป

ประการที่สาม เครื่องมือวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร การนำเครื่องมือวัดไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นอาจได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างออกไป ควรมีการตรวจสอบความเชื่อมั่น และวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัดใหม่อีกครั้งเมื่อนำไปใช้งาน

เอกสารอ้างอิง

- Bhanthumnavin, D. (1995). *Ethical tree theory: Personnel research and Development* [In Thai]. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Bhanthumnavin, D. (2000). Importance of Supervisory Social Support and Its Implications for HRD in Thailand. *Psychology and Developing Societies: A Journal*, 12(2), 155-166.
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38(5), 300-314. <https://doi.org/10.1097/00006842-197609000-00003>.
- Constantine, M. G., & Ponterotto, J. G. (2006). *Evaluating and selecting psychological measures for research purposes. The psychology research handbook: A guide for graduate students and research assistants* (pp.104-114). Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Craig, W., Harel-Fisch, Y., Fogel-Grinvald, H., Dostaler, S., Hetland, J., Simons-Morton, B., ... & Pickett, W. (2009). A cross-national profile of bullying and victimization among adolescents in 40 countries. *International Journal of Public Health*, 54(2), 216-224.
- Demaray, K. & Malecki, K. (2003). Perceptions of the frequency and importance of social support by students classified as victims, bullies, and bully/victims in an urban middle school. *Journal of School Psychology Review*, 32(3), 471-489.
- Duanginta, Y. (2006). Research - based construction of future orientation self control measure for college students [In Thai]. National Institute of Development Administration.
- Field, A. (2000). *Discovering statistics using spss for windows*. London-Thousand Oaks-New Delhi: Sage publications.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update* (10th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010) *Multivariate Data Analysis*. 7th Edition, Pearson, New York.
- Heinrichs, R. (2003). A whole - school approach to bullying: Special considerations for children with exceptionalities. *Intervention in School & Clinic*, 38(4), 195-204.

- Judge T. A., Locke E. A., & Durham C. C. (1997). The dispositional cause of job satisfaction: A core evaluations approach. *Research in Organizational Behavior*, 19, 151-188.
- Judge T. A., Erez, A., Bono, J. E., & Thoresen, C. J. (2003). The Core Self-Evaluation Scale: Development of a measure. *Personnel Psychology*, 56(2), 303-331.
- Kerlinger, F. N., & Lee, H. B. (2000). *Foundations of behavioral research*. Fort Worth, TX: Harcourt College Publishers.
- Kline, R.B. (2010). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. New York: The Guilford Press.
- Laeheem, K. (2013). Bullying behavior of students [In Thai]. Songkhla: Faculty of Science, Prince of Songkla University.
- Olweus, D. (1993). *Bullying at school: what we know and what we can do*. Oxford, UK: Blackwell.
- Pathomsirikul, P. (2012). *Psychosocial Factors Related to Efficient Work Behavior of Purchasing Officer of Thai Food and Instant Food Manufacturing Group* (Master' thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Peets, K., Pöyhönen, V., Juvonen, J., & Salmivalli, C. (2015). Classroom norms of bullying alter the degree to which children defend in response to their affective empathy and power. *Developmental Psychology*, 51(7), 913-920.
- Phramaha jundham intekred. (2009). *The relations of psychological characteristics and social situation to wards work efficiency of rescue volunteers from Ruamkatanyu foundation in Bangkok* (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80(1), 1-28.
- Sakarinkhul, C. & Wacharasindhu, A. (2014). Prevalence of Bullying and Associated Psychosocial Factors among Lower Secondary School Students in Muang, Chiangmai [In Thai]. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand*, 59(3), 221-230.

- Salmivalli, C., Lagerspetz, K., Björkqvist, K., Österman, K., & Kaukiainen, A. (1996). Bullying as a group process: Participant roles and their relations to social status within the group. *Aggressive Behavior*, 22(1), 1-15.
- Sanamkate ,T. & Bhanthumnavin, D. (2016). Psychological Characteristics, Internal and External Familial Conditions as correlate of Perceived Appropriated Child-Rearing Practices in Thai Junior Highschool Students [In Thai]. *Journal of Behavioral Science for Development*, 8(1), 169-185.
- Summers, K., & Demaray, M. K. (2008). *Bullying Participant Behaviors Questionnaire*. DeKalb, IL: Northern Illinois University.
- Tapanya, S. (2006). *Bullying among Thailand school student* [In Thai]. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Tiawilai, Y. (2018). *The Psycho-social Factors Correlates of Moral Communications Behavior Focusing on Social Media of Undergraduate Students* (Master's thesis). National Institute of Development Administration, Bangkok.
- Wiratchai, N. (1994). *Linear Structural Relationship (LISREL) Statistical Analysis for Social Sciences and Behavioral Science Research* [In Thai]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Yaemyuean, A. (2014). *Research for Development and Assessment on Facebook Interpersonal Safety Behavior Instruments and Real Situations of Undergraduate Students and Measurement Invariance* (Doctoral dissertation). National Institute of Development Administration, Bangkok.
- Yaemyuean, A. (2014). Construction and Validation of Peer Safety Exchange Behavior Scale in Undergraduate Students and Its Measurement Invariance. *Journal of Social Development*, 16(2), 21-46.
- Ziegler, M. (2014). Stop and State Your Intentions!: Let's not forget the ABC of test construction. *European Journal of Psychological Assessment*, 30(4), 239-242. doi:10.1027/1015-5759/a000228

Ziegler, M. (2020). Psychological Test Adaptation and Development – A New Beginning. *Psychological Test Adaptation and Development*, 0(0), 1-2. doi:10.1027/2698-1866/a000001